

A Note on Translations

This document was originally prepared in English by a working group of the International Bar Association and was adopted by IBA Council Resolution.

In the event of any inconsistency between the English language versions and the translations into any other language, the English language version shall prevail.

The IBA would like to acknowledge the work of Hassan Parham, and George W Maschke and Hossein Piran in respectively translating, and reviewing these Rules.

the global voice of
the legal profession

International Bar Association
4th Floor, 10 St Bride Street
London EC4A 4AD
United Kingdom

Tel: +44 (0)20 7842 0090
Fax: +44 (0)20 7842 0091

www.ibanet.org

قواعد IBA (کانون بین المللی وکلا)
برای تحصیل ادله
در داورى بين المللى

مطابق قطعنامه مصوب
29 مه 2010 شورای IBA
کانون بین المللی وکلا

کانون بین المللی وکلا
صدای جهانی حرفه حقوق

كانون بين المللى وكلا
طبقه دهم، شماره 1 در خيابان استفان

لندن - كد پستى W1T1AT
انگلستان

تلفن: +44 (0) 2076916868

فاكس: +44 (0) 2076916544

www.ibanet.org

شابك : X 978094871154

كلية حقوق محفوظ
كانون بين المللى وكلا 2010

عناوین

اعضای کارگروه
(یک)

اعضای کمیته فرعی تجدیدنظر قواعد ادله IBA
(سه)

درباره کمیته داوری
1

پیشگفتار
2

قواعد
4

کانون بین المللی وکلا
صدای جهانی حرفه حقوق

اعضای گروه کار

دیوید و. ریوکیان David W Rivkin
رئیس، SBL کمیته D
(داوری و حل و فصل اختلاف در خارج از دادگاه)
موسسه حقوقی دبووازه و پلیمپتون
نیویورک، ایالات متحده

ولفگانگ کهن Wolfgang Kuhn
رئیس پیشین، SBL کمیته D
موسسه حقوقی هکینگ کهن لوئر ویتک
دوسلدورف، آلمان

جیووانی ام. اوگی Giovanni M Ughi
رئیس
موسسه حقوقی اوگی و نونزیانت
میلان، ایتالیا

هانس باگنر Hans Bagner
موسسه حقوقی وتیگه ک - ب،
استکهلم، سوئد

جان بیچی John Beechey
اتاق بین المللی بازرگانی
پاریس، فرانسه

ژاک بوهارت Jacques Buhart
موسسه حقوقی هربرت اسمیت
پاریس، فرانسه

پیتر اس. کالدول Peter S Caldwell
موسسه حقوقی کالدول، هنگ کنگ

برناردو م. کرمادز Bernardo M Cremades
موسسه حقوقی ب کرمادز و شرکا
مادرید، اسپانیا

امانوئل گایار Emmanuel Gaillard
موسسه حقوقی شرمن و استرلینگ
پاریس، فرانسه

پل ا. ژلینا Paul A Gélinas
موسسه حقوقی ژلینا و شرکا
پاریس، فرانسه

هانس فان هوتت Hans van Houtte
دانشگاه کاتولیک لوان
لوان، بلژیک

پیر ا. کارر Pierre A Karrer
زوریخ، سوئیس

ژان پلسون Jan Paulsson
موسسه حقوقی فرش فیلدز بروکهاوس درینجر
پاریس، فرانسه

هیلمار راشکه - کسلر Hilmar Raeschke-Kessler
وکیل دادگاه پژوهش فدرال
کارلزروهه - اتلینگن، آلمان

و. و. ویدر، کیو سی V V Veeder, QC
دفاتر اسکس کورت
لندن، انگلستان

او. ال. او دو ویت واینن O L O de Witt Wijnen
موسسه حقوقی نوتا دو تیله
روتردام، هلند

اعضای کمیته فرعی
بازنگری قواعد ادله
IBA

ریچارد ه. کریندler Richard H Kreindler
رئیس

کمیته بازنگری
موسسه حقوقی شرمین و استرلینگ
فرانکفورت - آلمان

دیوید آریاس David Arias

پرز - لورکا
مادرید، اسپانیا

س. مارک بیکر C Mark Baker

موسسه حقوقی فولبرایت و جاورسکی
هستون، تگزاس، ایالات متحده آمریکا

پیر بین ونو Pierre Bienvenu

عضو هیئت رئیسه از 2008 تا 2009
کمیته داوری
موسسه حقوقی اوژیلوی رنو
مونترال، کانادا

ایمی کهن کلاسner Amy Cohen Kläsener

دبیر کمیته فرعی بازنگری
موسسه حقوقی شرمین و استرلینگ
فرانکفورت، آلمان

آنتونیاس دیمولیتسا Antonias Dimolitsa

موسسه حقوقی آنتونیاس دیمولیتسا و شرکا
آتن، یونان

پل فریدلند Paul Friedland
موسسه حقوقی وایت و کیس
نیویورک، ایالات متحده

نیکولاس گامبوا Nicolas Gamboa
موسسه حقوقی گامبوا و چاله لا
بوگوتا، کلمبیا

جوڈیت جیل، کیو - سی Judith Gill, QC
عضو ہیئت رئیسه از 2010 تا 2011
کمیته داوری
موسسه حقوقی آلن و اووری
لندن، انگلستان

پیتر هکل Peter Heckel
موسسه حقوقی هنگلر مولر
فرانکفورت، آلمان

استفن جاگوش Stephen Jagusch
موسسه حقوقی آلن و اووری
لندن، انگلستان

ژیانگ جی Xiang Ji
موسسه حقوقی فانگدا و شرکا
پکن و شانگهای، چین

کاپ - یو (کوین) کیم Kap-You (Kevin) Kim
موسسه حقوقی بائی، کیم و لی
سئول، کره جنوبی

توبی ت. لاندو، کیو سی Toby T Landau
دفاتر اسکس کورت
لندن، انگلستان

الکسی مور Alexis Mourre
موسسه حقوقی کاستالدی مور و شرکا
پاریس، فرانسه

Hilmar Raeschke-Kessler هیلمار راشکه - کسلر
وکیل دادگاه پژوهش فدرال
کارلزروهه - اتلینگن، آلمان

David W Rivkin دیوید و ریوکیں
موسسه حقوقی دبوازه و پلیمپتون
نیویورک، ایالات متحده آمریکا

George von Segesser جرج فون سگسر
موسسه حقوقی شلنبرگ ویتمر
زوریخ، سوئیس

Essam Al Tamimi عصام التمیمی
التمیمی و شرکت
دوبی، امارات متحده عربی

Guido S Tawil گویدو اس. تاویل
عضو هیئت رئیسه 2009-2010
کمیته داوری
موسسه حقوقی م و م بومچیل آبگودوس
بوئنوس آیرس، آرژانتین

Hiroyuki Tezuka هیرویوکی تزوکا
نی شی مورا و آساهی
توکیو، ژاپن

Ariel Ye آریل یه
کینگ اند وود
پکن، چین

درباره کمیته داوری

کمیته داوری، بعنوان کمیته‌ای در بخش فعالیت حقوقی کانون بین‌المللی وکلا تأسیس شد و کارهای آن بر قوانین، تجارب عملی و آئین دادرسی مربوط به داوری اختلافات فراملی متمرکز است. این کمیته هم اکنون بیش از 2,300 عضو در بیش از 90 کشور جهان دارد و اعضای آن پیوسته رو به فزونی است.

کمیته از طریق نشریات و برگزاری کنفرانسها، در صد تبادل اطلاعات درباره داوری بین‌المللی، ارتقاء کاربرد و بهبود کارآئی آن است. کمیته داوری دارای کمیته‌های فرعی دائمی بوده و عندالاقضاء کارگروهائی برای رسیدگی به موضوعات خاص تشکیل می‌دهد. در زمان صدور قواعد اصلاحی حاضر، کمیته، چهار کمیته فرعی دارد که عبارت است از: کمیته فرعی قواعد ادله، کمیته فرعی داوری معاهدات سرمایه‌گذاری، کمیته فرعی تعارض منافع، و کمیته فرعی شناسائی و اجرای احکام داوری؛ و نیز دو کارگروه خاص: کارگروه مربوط به اخلاق حرفه‌ای وکلا در داوری و کارگروه موافقتنامه‌های داوری.

پیشگفتار

قواعد حاضر IBA در خصوص تحصیل ادله دعوا در داوریهای بین المللی ("قواعد ادله IBA") نسخه اصلاح شده قواعد IBA در خصوص تحصیل ادله در داوری تجاری بین المللی است که کارگروه کميته داوری آن را تهیه کرده و فهرست اسامی اعضای آن در صفحات یک و دو آمده است.

کانون بین المللی وکلا این قواعد را به عنوان مأخذی برای اصحاب دعوا و داوران تهیه و منتشر کرده است تا امکان تحصیل موثر، اقتصادی و منصفانه اسناد در داوری های بین المللی فراهم گردد. این قواعد ساز و کار ارائه اسناد، شهود وقایع و شهود کارشناس و روش معاینات و برقراری جلسه استماع ادله را مقرر می دارد. قواعد به نحوی تدوین شده است که بتواند به موازات یا در تلفیق با قواعد رسیدگی حاکم بر داوریهای بین المللی سازمانی، موردی یا غیره مورد استفاده قرار گیرد. قواعد ادله IBA بازتاب آئین دادرسی معمول در نظام های حقوقی گوناگون است، و از این رو می تواند بویژه در مواردی که اصحاب دعوا متعلق به فرهنگ های حقوقی متفاوت اند سودمند باشد.

قواعد تحصیل ادله IBA در داوری تجاری بین المللی، از زمان انتشار در 1999، مقبولیت گسترده ای در عرصه داوری تجاری بین المللی بدست آورد. در سال 2008، بنا بر پیشنهاد سالی هارپول Sally Harpole و پیر بین ونو Pierre Bienvenu، رؤسای مشترک وقت کميته داوری، روند بازبینی قواعد آغاز شد. نسخه اصلاحی قواعد ادله IBA را اعضای کميته فرعی بازبینی قواعد ادله IBA با همکاری اعضای گروه کاری 1999 تکمیل کردند. قواعد اصلاحی حاضر جایگزین قواعد تحصیل ادله IBA در داوری های تجاری بین المللی می شود که قواعد اخیرالذکر خود جایگزین قواعد تکمیلی IBA حاکم بر ارائه و پذیرش ادله در داوری تجاری بین المللی صادره در سال 1983 شده بود.

چنانچه طرفین داوری تمایل به انتخاب قواعد ادله IBA در ماده مربوط به داوری را داشته باشند، توصیه می شود که با انتخاب یکی از شقوق ارائه شده، عبارت زیر را به ماده یادشده بیفزایند.

[علاوه بر قواعد سازمانی، موردی یا غیره که طرفین برگزیده اند،] طرفین توافق می کنند که داوری براساس قواعد ادله IBA، معتبر در تاریخ [این موافقتنامه/یا زمان شروع داوری] انجام خواهد شد.

فزون بر این، اصحاب دعوا و دیوان های داوری می توانند قواعد ادله IBA را کلاً یا بعضاً، در آغاز داوری، یا در هر زمانی متعاقب آن اختیار کنند. آنها همچنین می توانند قواعد را تغییر دهند یا به عنوان راهنما در تهیه قواعد دادرسی خود بکار گیرند.

قواعد ادله IBA طی قطعنامه شورای IBA در 29 مه 2010 به تصویب رسید. قواعد ادله IBA به زبان انگلیسی در دسترس است و ترجمه آن به زبانهای دیگر پیشبینی شده است. نسخ قواعد ادله IBA را می توان به IBA سفارش داد و این قواعد از

<http://tinyurl.com/iba-arbitration-guidelines>

قابل پیاده شدن است.

گیدو س تاویل Guido S Tawil

جودیت جیل - کیو سی Judith Gill, QC

روسای مشترک کمیته داوری

29 مه 2010

قواعد

مقدمه

- 1- قواعد تحصیل ادله IBA در داوری بین المللی به منظور تامین یک روند کارآ، اقتصادی و منصفانه تحصیل ادله در داوریهای بین المللی، بویژه داوری میان طرفهای متعلق به نظامهای حقوقی گوناگون تهیه شده است. این قواعد برای تکمیل مقررات حقوقی حاکم بر اداره داوری های سازمانی، موردی و غیره پیش بینی شده است.
- 2- اصحاب دعوا و دیوان داوری می توانند قواعد ادله IBA را، کلاً یا بعضاً برای اعمال بر جریان رسیدگی داوری اختیارکنند، یا می توانند آن را با تغییراتی بکار بندند، و یا به عنوان راهنما در تکمیل قواعد رسیدگی خود بکار گیرند. هدف قواعد تحدید قابلیت انعطاف که ذاتی داوری بین المللی و امتیاز آنست، نمی باشد، و اصحاب دعوا و دیوان های داوری مختارند که آن را با اوضاع و احوال خاص هر داوری انطباق دهند.
- 3- تحصیل ادله با عنایت به این اصول جریان خواهد یافت که اصحاب دعوا با حسن نیت عمل خواهند کرد و استحقاق دارند در فرصتی معقول قبل از برگزاری هر گونه جلسه استماع ادله یا تعیین تکلیف درخصوص واقعیات یا ماهیت پرونده، از ادله ای که طرف مقابل به آن استناد می کند، آگاه باشند.

تعاریف

در قواعد ادله IBA:

- "دیوان داوری" به معنی داور واحد یا هیئت داوران است؛
- "خواهان" به معنی طرف یا طرفهاییست که داوری را آغاز کرده و هر طرفی که، از طریق الحاق یا طرق دیگر، درکنار چنین طرف یا طرفهایی قرار می گیرد؛
- "سند" به معنی نوشته، مکاتبه، عکس، نقشه، برنامه یا هر نوع داده است، خواه بر روی کاغذ ثبت و نگهداری شود یا به صورت الکترونیک، صوتی، تصویری یا هر وسیله دیگری؛
- "جلسه استماع ادله" به معنی هر جلسه استماعی است، اعم از این که در روزهای پیاپی منعقد شود یا خیر، که طی آن دیوان داوری، خواه حضوری، یا از طریق کنفرانس تلفنی، کنفرانس ویدئویی یا روش های دیگر، اطلاعات شفاهی یا ادله دیگری را دریافت کند؛

"گزارش کارشناسی" به معنی اظهاریه کتبی تهیه شده توسط کارشناس منتخب دیوان یا کارشناس منتخب طرف دعوا است؛

"قواعد عمومی" به معنی قواعد سازمانی، موردی یا غیره که بر جریان رسیدگی دآوری حاکم باشد؛

"قواعد ادله IBA" یا "ادله" به معنی قواعد حاضر IBA در تحصیل ادله در دآوری بین المللی، و بازبینی و اصلاحات آن به مرور زمان می باشد،

"طرف" [در جمع طرفها/طرفین/اطراف دعوا/اصحاب دعوا] به معنی یکی از طرفهای دآوری؛

"کارشناس منتخب طرف دعوا" به معنی شخص یا سازمان منتخب توسط یکی از طرفها بمنظور تهیه گزارش در موضوعات خاص تعیین شده توسط همان طرف است؛

"درخواست ابراز" به معنی درخواست کتبی یک طرف مبنی بر ابراز اسناد توسط طرف دیگر؛

"خواننده" به معنی طرف یا طرفهایی است که خواهان علیه آن(ها) ادعا طرح کرده است، و هر طرفی که، از طریق الحاق یا طرق دیگر، درکنار چنین طرف یا طرفهایی قرار گرفته باشد، و شامل خواننده ای نیز می شود که ادعای متقابل مطرح می کند؛

"کارشناس منتخب دیوان" به معنی شخص یا سازمانی است که توسط دیوان دآوری برای گزارش دادن به آن در موضوعات خاصی که دیوان دآوری تعیین می کند، انتخاب می شود؛ و

"شهادتنامه" به معنی شهادت مکتوب تهیه شده توسط شاهد وقایع است.

ماده 1- دامنهء شمول

- 1- قواعد ادله IBA با توافق طرفین یا به تصمیم دیوان دآوری بر نحوه تحصیل ادله دعوا حاکم خواهد بود، مگر در صورت تعارض مقررات خاصی از آن با مقررات الزام آور قانونی که با توافق طرفین یا به تعیین دیوان دآوری بر پرونده حاکم است.
- 2- در مواردی که طرفین درباره اعمال قواعد ادله IBA توافق کرده باشند در نبود قرینه خلاف فرض بر این خواهد بود که توافق آنها ناظر بر آخرین نسخه موجود در تاریخ توافق بوده است.
- 3- در صورت تعارض بین هر یک از مواد قواعد ادله IBA و قواعد عمومی، دیوان دآوری قواعد ادله IBA را اعمال خواهد کرد به گونه ای که مقصود هر دو قواعد عمومی و قواعد ادله IBA به بهترین نحو ممکن

برآورده شود، مگر اینکه طرفین خلاف آن را توافق کرده باشند.

4- در صورت وجود هرگونه اختلاف نظر در خصوص معنای قواعد ادله IBA، دیوان داوری با توجه به اهداف آن قواعد و در تناسب هر چه بیشتر با پرونده مورد رسیدگی آنرا تفسیر خواهد کرد.

5- در موارد سکوت قواعد عمومی و قواعد ادله IBA در خصوص هر موضوع مرتبط با تحصیل ادله و در صورتیکه طرفین نیز توافق دیگری نکرده باشند، دیوان داوری وفق اصول کلی قواعد ادله IBA به گونه ای که مناسب بدانند در خصوص تحصیل ادله اقدام خواهد نمود.

ماده 2- مشاوره در موضوعات مربوط به ادله

1- دیوان داوری در اولین زمان مناسب در جریان رسیدگی ضمن مشورت با اصحاب دعوا از آنها دعوت خواهد کرد که به منظور توافق در خصوص روند تحصیل مؤثر، اقتصادی و منصفانه ی ادله با یکدیگر کنکاش کنند.

2- مشاوره در موضوعات مربوط به ادله می تواند شامل محدوده، زمان و نحوه تحصیل ادله و از جمله موارد زیر باشد:

(الف) تهیه و تسلیم شهادتنامه گواهان و گزارشات کارشناسی؛

(ب) استماع شهادت شفاهی در جلسه استماع ادله؛

(پ) شرایط، آئین و شکل قابل اعمال بر ابراز اسناد؛

(ت) میزان رعایت محرمانه بودن اسناد در داوری؛ و

(ث) ارتقاء میزان کارآئی، اقتصادی بودن و حفظ منابع مرتبط با تحصیل ادله.

3- توصیه می شود که دیوان داوری در اولین فرصتی که مناسب تشخیص می دهد برای اصحاب دعوا مشخص کند هر موضوعی را:

(الف) که دیوان داوری مرتبط با پرونده و واجد اهمیت برای نتیجه آن تشخیص می دهد؛ و/ یا

(ب) تعیین تکلیف مقدماتی برای آن را مناسب می داند.

ماده 3- اسناد

1- در محدوده زمانی که دیوان داوری تعیین کرده است، هر یک از اصحاب دعوا کلیه مدارکی را که در اختیار

دارد و به آنها استناد می‌کند، از جمله اسناد عمومی و اسنادی که عموم به آن دسترسی دارند، به استثنای اسنادی که طرف مقابل ارائه کرده است، به دیوان داوری و طرف مقابل تسلیم خواهد کرد.

2- در موعدی که دیوان داوری تعیین کرده است، هر یک از اصحاب دعوا می‌تواند درخواست ابراز اسناد را به دیوان داوری و طرف‌های مقابل تسلیم کند.

3- درخواست ابراز اسناد حاوی موارد زیر خواهد بود:

(الف) (یک) شرح هر یک از اسناد درخواستی به نحوی که برای تشخیص آن کفایت کند، یا

(دو) شرحی که به حد کفایت حاوی جزئیات اسناد درخواستی بوده و شامل اقلام محدود و مشخص از اسنادی باشد که احتمال وجود آنها عقلاً متصور است؛ در خصوص اسنادی که به صورت الکترونیک نگهداری می‌شوند، درخواست‌کننده می‌تواند تقاضا کند یا دیوان داوری می‌تواند دستور دهد و بخواهد که فایل‌های مشخص، شرایط جستجو، افراد یا طرق دیگر جستجوی چنین اسنادی به گونه‌ای کارآ و اقتصادی، تعیین شود؛

(ب) توضیح چگونگی ذیربط بودن اسناد درخواستی به پرونده و اهمیت آن برای نتیجه رسیدگی؛ و

(پ) (یک) توضیح این که اسناد درخواستی در تصرف، اختیار و کنترل طرف درخواست‌کننده نیست یا توضیحی درباره دلایلی که تهیه چنین اسنادی توسط طرف درخواست‌کننده به گونه‌ای غیرعقلانی متعذر خواهد بود، و

(دو) بیان علل یقین طرف درخواست‌کننده به اینکه اسناد درخواستی در تصرف، اختیار یا تحت کنترل طرف مقابل است.

4- در محدوده زمانی که دیوان داوری تعیین کرده است، طرف مخاطب ابراز اسناد، کلیه اسناد درخواستی را که در تصرف، اختیار یا تحت کنترل خود دارد و مورد اعتراض وی نیست در اختیار طرف‌های مقابل و در صورتی که دیوان مقرر کرده باشد، در اختیار دیوان داوری قرار خواهد داد.

5- چنانچه طرفی که ملزم به ابراز مدارک شده است نسبت به ابراز بخشی یا همه اسناد درخواستی معترض باشد، اعتراض کتبی خود را در محدوده زمانی که دیوان داوری مقرر کرده به طرف مقابل و دیوان داوری تقدیم خواهد کرد. دلایل چنین اعتراضی می‌تواند

مواردی که در ماده 9-2 بر شمرده شده یا اجابت نشدن الزامات مقرر در ماده 3-3 باشد.

6- به محض دریافت چنین اعتراضی، دیوان دآوری می‌تواند طرفین ذیربط را به کنکاش با یکدیگر به منظور حل مسائل مربوط به اعتراض دعوت کند.

7- هر یک از اصحاب دعوا، در محدوده زمانی مقرر توسط دیوان دآوری، می‌تواند از دیوان دآوری تقاضا کند که در خصوص اعتراض اظهار نظر کند. متعاقب آن دیوان دآوری، ضمن مشورت با اصحاب دعوا و بموقع درخواست ابراز اسناد و اعتراض را بررسی خواهد کرد. دیوان دآوری می‌تواند به طرف مخاطب چنین درخواستی دستور دهد که هر گونه سندی را که در تصرف، اختیار یا کنترل خود دارد ارائه کند و در این خصوص دیوان دآوری مقرر خواهد داشت که (یک) موضوعاتی که طرف درخواست‌کننده در صدد اثبات آن است مرتبط با پرونده و برای نتیجه رسیدگی واجد اهمیت است؛ (دو) هیچیک از دلایل پیش‌بینی شده در ماده 9-2 برای اعتراض قابل اعمال نیست؛ و (سه) شرایط مندرج در ماده 3-3 حاصل است. لازم است چنین سندی در اختیار طرف مقابل و چنانچه دیوان چنین مقرر کرده باشد، در اختیار دیوان دآوری قرار گیرد.

8- در اوضاع و احوال استثنائی چنانچه تشخیص وارد بودن اعتراض انحصاراً موقوف به مطالعه اسناد باشد، دیوان دآوری می‌تواند مقرر کند که از معاینه سند یادشده اعراض می‌کند. در اینصورت دیوان دآوری می‌تواند، پس از مشورت با اصحاب دعوا، کارشناس مستقل و بی‌طرفی را با قید رعایت رازداری برگزیند، تا سند یادشده را مطالعه کند و به دیوان دآوری درخصوص اعتراض گزارش دهد. در محدوده‌ای که دیوان دآوری اعتراض را وارد بداند، کارشناس محتوای سند معاینه شده را به دیوان دآوری و طرف‌های مقابل افشاء نخواهد کرد.

9- چنانچه یکی از اصحاب دعوا ابراز اسنادی را از شخص یا سازمانی بخواهد که طرف دآوری نیست و خود وی قادر به تحصیل اسناد نباشد، طرف یادشده می‌تواند، در محدوده زمانی تعیین شده توسط دیوان دآوری، از دیوان دآوری بخواهد کلیه اقداماتی را که قانوناً مقدور است برای تحصیل اسناد درخواستی معمول دارد، یا از دیوان دآوری بخواهد که اجازه دهد خود وی این اقدامات را به عمل آورد. طرف مذکور چنین

درخواستی را به صورت کتبی به دیوان داوری و طرف مقابل تسلیم خواهد کرد، و درخواست یادشده شامل جزییات مقرر در بند 3-3، تا حدی که قابل اعمال باشد، رعایت خواهد بود. دیوان داوری در خصوص درخواست تصمیم خواهد گرفت که یا رأساً اقدام کند و یا طرف درخواستکننده را تجویز کند، و یا به هر طرف دیگری دستور دهد، که چنین اقداماتی را معمول دارد مشروط بر اینکه، به تشخیص خود، نتیجه گرفته باشد که (1) اسناد به پرونده مرتبط و در تعیین نتیجه واجد اهمیت خواهد بود، (2) الزامات ماده 3-3، در حد قابل اعمال، برآورده شده است و (3) هیچ یک از دلایل اعتراض مقرر در ماده 2-9 قابل اعمال نیست.

-10

در هر زمانی قبل از خاتمه داوری، دیوان داوری می تواند (1) از هر یک از اصحاب دعوا بخواهد که اسنادی را ابراز کند، (2) از هر یک از طرفین بخواهد که بیشترین تلاش خود را به کار ببندد یا (3) خود رأساً، هر اقدامی را که مناسب تشخیص می دهد برای تحصیل مدارک از هر شخص و سازمانی به عمل آورد. طرفی که مخاطب چنین درخواستی برای ابراز سند است می تواند با استناد به دلایل مندرج در ماده 2-9 اعتراض کند. در چنین مواردی، ماده 4-3 الی ماده 8-3 بسته به انطباق با مورد قابلیت اعمال خواهد داشت.

-11

در محدوده زمانی که دیوان داوری تعیین کرده است، اصحاب دعوا می توانند هر گونه اسناد بیشتری را که قصد دارند به آن استناد کنند، یا اعتقاد دارند که در اثر موضوعات مطروح در اسناد، شهادتنامه شهود یا گزارش کارشناسی ثبت یا ارائه شده توسط طرف مقابل یا سایر لوایح طرفین، به پرونده ارتباط یافته است و در تعیین نتیجه آن واجد اهمیت می باشد، به ثبت برسانند.

-12

در ارتباط با شکل و نحوه ثبت یا ابراز اسناد: (الف) تصویر اسناد با اصول آن مطابقت خواهد داشت و، به درخواست دیوان داوری، اصول اسناد جهت واریسی ارائه خواهد شد؛

(ب) اسنادی که یکی از اصحاب دعوا به صورت الکترونیک در اختیار دارد به مناسبترین و اقتصادیترین شکل که در عین حال عقلاً برای دریافتکننده قابل استفاده باشد، تسلیم یا ابراز خواهد شد، مگر اینکه طرفین

به نحو دیگری توافق کنند یا، در نبود چنین توافقی دیوان داوری تصمیم دیگری اتخاذ نماید؛

(پ) هیچیک از اصحاب دعوا الزامی به ابراز تصاویر متعدد از اسنادی که اصول آنها اساساً همسان است را ندارد مگر آنکه دیوان داوری به نحو دیگری مقرر دارد؛ و

(ت) ترجمه اسناد با مشخص نمودن آن به عنوان متن ترجمه و زبان اصلی، همراه با اصول آن تسلیم خواهد شد.

13- هر یک از اسناد تسلیم یا ابراز شده توسط یکی از اصحاب دعوا یا کسی که طرف دعوی داوری نیست، چنانچه جزء اسنادی نباشد که عموم به آن دسترسی دارند توسط دیوان داوری و طرفهای دیگر دعوا محرمانه تلقی می شود، و فقط در ارتباط با داوری مورد استفاده قرار خواهد گرفت. این الزام مرعی خواهد بود مگر و تاجایی که یک طرف برای ایفای تکلیف قانونی، حفظ یا پیگیری حق قانونی، یا اجرا یا اعتراض به حکم صادره در جریان رسیدگی با حسن نیت در پیشگاه دادگاههای دولتی یا سایر مقامات قضائی، ناگزیر از افشای آن باشد. دیوان داوری می تواند طی دستوراتی شرایط رازداری را تعیین کند. این الزام تأثیری بر سایر تعهدات رازداری در داوری نخواهد داشت.

14- چنانچه داوری طوری سامان یافته باشد که به موضوعات مختلف جداگانه یا طی مراحل مختلف رسیدگی شود، (همانند صلاحیت، تصمیم گیری در امور مقدماتی، مسئولیت و خسارت) دیوان داوری می تواند پس از مشورت با اصحاب دعوا تسلیم اسناد و درخواست ابراز اسناد را برای هر موضوع یا مرحله جداگانه برنامه ریزی کند.

ماده 4- شهود وقایع

1- در موعد تعیین شده توسط دیوان داوری، هر یک از اصحاب دعوا نام شهودی را که قصد دارد به شهادت آنها استناد کند و موضوع شهادت آنها را مشخص خواهد کرد.

2- هر شخصی می تواند به عنوان شاهد دلیل ارائه دهد، از جمله یکی از اصحاب دعوا یا مدیر، کارمند یا سایر نمایندگان طرف دعوا.

3- ایرادی نخواهد داشت که یکی از اصحاب دعوا، مدیران، کارمندان، مشاوران حقوقی یا سایر

نمایندگان وی با شهود یا شهود بالقوه خود گفتگو داشته باشند و در خصوص شهادتی که باید ارائه دهند با آنها به مباحثه بنشینند.

-4

دیوان داوری می‌تواند به هر یک از اصحاب دعوا دستور دهد در مهلت تعیین شده شهادتنامه هر شاهدی که قصد استناد به شهادت وی را دارد در اختیار دیوان و طرف مقابل قرار دهد، مگر در خصوص شهودی که شهادت آنها پیرو مواد 4-9 یا 4-10 درخواست شده است. اگر جلسه استماع ادله با تفکیک موضوعات یا مراحل مختلف ترتیب داده شده باشد (مانند صلاحیت، تعیین تکلیف امور مقدماتی، مسئولیت یا خسارت)، دیوان داوری یا طرفین با توافق هم می‌توانند برای تسلیم شهادتنامه‌های جداگانه برای هر موضوع یا مرحله برنامه‌ریزی کنند.

-5

هر شهادتنامه فراگیر این موارد خواهد بود:

(الف) نام کامل و آدرس شاهد، اظهاراتی درباره ارتباط حال یا گذشته (در صورت وجود) وی با هر یک از اصحاب دعوا، و شرح پیشینه، توانائی‌های حرفه‌ای، آموزش و تجارب او، البته در صورتیکه چنین توضیحاتی با اختلاف یا محتوای اظهارات وی مرتبط باشد.

(ب) شرح تفصیلی و کامل رویدادها، و منشاء اطلاعات شاهد از آن رویدادها در حدی که برای ارائه ادله توسط شاهد کفایت کند. اسنادی که شاهد به آن استناد می‌کند چنانچه تا آن زمان تسلیم نشده باشد ارائه خواهد شد؛

(پ) توضیحی در خصوص زبان اصلی شهادتنامه و تعیین اینکه شاهد در نظر دارد شهادت خود را در جلسه استماع ادله به چه زبانی ارائه کند؛

(ت) تأکید شاهد بر صحت اظهارات خود؛ و

(ث) امضای شاهد، تاریخ و محل تهیه آن.

-6

در صورت ثبت شهادتنامه‌ها، هر یک از اصحاب دعوا می‌تواند، در موعد تعیین شده توسط دیوان داوری شهادتنامه‌های تکمیلی یا اصلاحی به دیوان داوری و طرف مقابل تسلیم کند، از جمله شهادتنامه کسانی را که قبلاً به عنوان شاهد معرفی نشده‌اند، البته تا جایی که اصلاحات یا اظهارات تکمیلی فقط محدود به پاسخگویی به موضوعات مندرج در شهادتنامه‌های طرف مقابل باشد، که در گزارشات یا سایر لوایح قبلاً در داوری به ثبت نرسیده است.

- 7- چنانچه یکی از شهود که حضور وی وفق ماده 1-8 درخواست شده بدون دلیل موجه در جلسه استماع ادله برای ادای شهادت حضور نیابد، دیوان داورى شهادتنامه شاهد یادشده را در ارتباط با آن جلسه استماع ادله نادیده خواهد گرفت، جز در موارد استثنائی، که دیوان داورى تصمیم دیگری اتخاذ نماید.
- 8- چنانچه حضور شاهدی وفق ماده 1-8 درخواست نشده باشد توافق هیچیک از طرفین مقابل بر صحت محتوای شهادتنامه مفروض نخواهد بود.
- 9- چنانچه یکی از اصحاب دعوا بخواهد ادله [شهادت] شخصی را ارائه کند که به درخواست وی برای حضور داوطلبانه در جلسه تمکین نخواهد کرد، طرف یادشده می‌تواند، در موعد مقرر توسط دیوان داورى، از دیوان بخواهد کلیه اقدامات قانونی ممکن برای تحصیل ادله از شخص یادشده را به عمل آورد، یا از دیوان داورى درخواست کند که مجوز انجام اقدامات یادشده را به وی اعطا کند. در صورت درخواست از دیوان داورى، طرف یادشده، شاهد مورد نظر را تعیین خواهد کرد، موضوعاتی را که در ارتباط با آن شهادت شاهد درخواست شده تشریح و دلایل ارتباط موضوعات با پرونده یا اهمیت آن برای نتیجه پرونده را توضیح خواهد داد. دیوان داورى در خصوص این تقاضا تصمیم خواهد گرفت که یا خود رأساً یا از طریق اعطای اختیار به طرف درخواستکننده یا با صدور دستور به هر طرف دیگری، اقداماتی را معمول دارد که مناسب تشخیص می‌دهد، منوط به اینکه، تشخیص داده باشد که شهادت آن شاهد به پرونده مرتبط و برای نتیجه آن واجد اهمیت است.
- 10- در هر زمانی قبل از ختم دادرسی، دیوان داورى می‌تواند به هر یک از طرفین دستور دهد که امکانات لازم را فراهم آورد، یا حداکثر تلاش خود را به کار برد، تا امکان حضور هر شخصی، از جمله کسی که شهادتنامه‌اش ارائه نشده، در جلسه استماع ادله فراهم آید. طرفی که مخاطب چنین درخواستی است می‌تواند برپایه هر یک از دلایل مندرج در ماده 2-9 اعتراض کند.

ماده 5- کارشناسان منتخب طرف دعوا

- 1- هر یک از اصحاب دعوا می‌تواند در موضوعات خاص به نظر کارشناس منتخب طرف دعوا به عنوان دلیل استناد کند. در موعد تعیین شده توسط دیوان داورى

(1) هر یک از طرفین کارشناس منتخب طرف دعوا را که قصد دارد به شهادتش استناد کند و موضوع چنین شهادتی را مشخص خواهد نمود؛ و (2) کارشناس منتخب طرف دعوا گزارش کارشناسی خود را تقدیم خواهد کرد.

2-

گزارش کارشناسی حاوی مطالب زیر خواهد بود:

(الف) نام کامل و آدرس کارشناس منتخب طرف دعوا، اظهاراتی در خصوص ارتباط حال یا گذشته (در صورت وجود) وی با هر یک از اصحاب دعوا، مشاوران حقوقی آنها یا دیوان داوری و شرحی در خصوص پیشینه، توانائی‌ها، آموزش و تجربه خود؛

(ب) شرحی در خصوص دستورالعمل‌هایی که بر اساس آن او نظرات و نتیجه‌گیری‌های خود را ارائه می‌دهد؛

(پ) اظهاریه‌ای در خصوص استقلال وی از اصحاب دعوا، مشاوران حقوقی آنها و دیوان داوری؛

(ت) بازگو کردن رویدادهایی که وی نظریه کارشناسی و نتیجه‌گیری‌های خود را بر آن بنا نهاده است؛

(ث) نظریه کارشناسی و نتیجه‌گیری‌های وی، از جمله شرح روش‌ها، دلایل و اطلاعاتی که جهت رسیدن به نتایج بکار بسته است. اسنادی که کارشناس منتخب طرف دعوا به آن استناد می‌کند و قبلاً به ثبت نرسیده، ارائه خواهد شد؛

(ج) در صورتی که گزارش کارشناسی ترجمه شده باشد، اظهاریه‌ای در خصوص زبان اصلی گزارش و تعیین اینکه کارشناس منتخب طرف دعوا، در نظر دارد که به چه زبانی در جلسه استماع ادله شهادت دهد؛

(چ) تاکید بر باور واقعی خود وی به نظرات ابراز شده در گزارش کارشناسی؛

(ح) امضای کارشناس منتخب طرف دعوا و تاریخ و محل امضاء گزارش کارشناسی؛ و

(خ) چنانچه گزارش کارشناسی را بیش از یک نفر امضاء کرده باشد، مشخص کردن انتساب همه گزارش یا بخش‌های خاص آن به هر یک از کارشناسان.

3-

چنانچه گزارشات کارشناسی تسلیم شده باشد، هر یک از اصحاب دعوا می‌تواند، در موعد تعیین شده توسط دیوان داوری، گزارش کارشناسی اصلاحی یا تکمیلی، از جمله گزارشات یا اظهارات اشخاصی که قبلاً به عنوان کارشناس معرفی نشده‌اند را، به دیوان داوری و طرف‌های مقابل تسلیم کند، البته تا حدی که اصلاح یا تکمیل انحصاراً محدود به پاسخ موضوعات مندرج در

شهادتنامه، گزارش کارشناسی یا سایر لوايح ثبت شده طرف مقابل باشد که قبلاً در داوری ارائه نشده است.

4- دیوان داوری می‌تواند به تشخیص خود دستور دهد کارشناسان منتخب طرف‌های دعوا که در مورد موضوعات مشترکی گزارش کارشناسی تسلیم کرده یا تسلیم خواهند کرد، در خصوص موضوع یادشده ملاقات و مباحثه داشته باشند. در این نشست‌ها کارشناسان منتخب اطراف دعوا تلاش خواهند کرد در محدوده موضوعات گزارش خود به توافق برسند، و موضوعات مورد توافق و باقی زمین‌های عدم توافق و دلایل آن را مکتوب خواهند نمود.

5- چنانچه یکی از کارشناسان منتخب طرف دعوا که وفق ماده 1-8 حضور او درخواست شده بدون دلیل موجه از حضور برای ادای شهادت در جلسه استماع ادله خودداری کند، دیوان داوری گزارش کارشناسی آن کارشناس را در محدوده آن جلسه استماع ادله نادیده خواهد گرفت مگر، در اوضاع و احوال استثنائی که، دیوان داوری تصمیم دیگری اتخاذ کند.

6- چنانچه حضور یکی از کارشناسان منتخب طرف دعوا وفق ماده 1-8 درخواست نشده باشد، توافق هیچ یک از طرفین مقابل در خصوص صحت محتوای گزارش کارشناسی مفروض نخواهد بود.

ماده 6- کارشناسان منتخب دیوان

1- دیوان داوری پس از مشورت با اصحاب دعوا، می‌تواند یک یا چند کارشناس مستقل منتخب دیوان برگزیند تا در مورد موضوعات خاص تعیین شده توسط دیوان داوری گزارش خود را ارائه کنند. دیوان داوری پس از مشورت با اصحاب دعوا قرارنامه گزارش کارشناس منتخب دیوان را تهیه خواهد کرد. تصویر قرارنامه نهائی توسط دیوان داوری برای اصحاب دعوا ارسال خواهد شد.

2- کارشناس منتخب دیوان، قبل از قبول انتصاب، شرحی درخصوص توانایی‌های خود، و نیز اظهاریه‌ای درباره استقلال خود از طرفین، مشاورین حقوقی آنها و دیوان داوری را به دیوان داوری و اصحاب دعوا تسلیم خواهد کرد. در موعد تعیین شده توسط دیوان داوری، اصحاب دعوا دیوان داوری را از هر گونه اعتراضی به صلاحیت یا استقلال کارشناس منتخب دیوان مطلع خواهند کرد. دیوان داوری در اسرع وقت در خصوص قبول چنین اعتراضی تصمیم‌گیری خواهد نمود. هر یک از اصحاب

دعوا فقط در صورتی می تواند به توانایی ها یا استقلال کارشناس منتخب دیوان، پس از انتخاب وی به این سمت، اعتراض کند که از علل اعتراض بعد از انتخاب او آگاه شده باشد. دیوان داور، چنانچه مورد پیدا کند، عاجلاً در خصوص اقدامی که باید صورت پذیرد تصمیم گیری خواهد کرد.

3- با رعایت ماده 2-9، کارشناس منتخب دیوان می تواند از هر یک از اصحاب دعوا بخواهد که هر گونه اطلاعات، کالا، نمونه، اموال، ماشین آلات، سامانه، فرایندها و محوطه را تا آنجا که به موضوع پرونده مربوط بوده و برای نتیجه پرونده مهم باشد جهت بازرسی در اختیار قرار دهد. اقتدار کارشناس منتخب دیوان جهت درخواست چنین اطلاعاتی یا دسترسی به آن همانند اقتدار دیوان داور خواهد بود. طرفین و نمایندگان آنها حق دریافت آن اطلاعات و حضور در چنین بازرسی هایی را خواهند داشت. دیوان داور مطابق شیوه مقرر در ماده 3-5 الی 3-8 به هر اختلاف نظری بین کارشناس منتخب دیوان و یکی از اصحاب دعوا در خصوص ارتباط، اهمیت یا مقتضی بودن چنین درخواستی، رسیدگی و تصمیم گیری خواهد کرد. کارشناس منتخب دیوان در گزارش کتبی خود هرگونه عدم تبعیت یکی از طرفین از درخواست مقتضی یا تصمیم دیوان داور و تلاش های خود در تعیین تکلیف هر موضوع خاص را منعکس خواهد کرد.

4- کارشناس منتخب دیوان گزارش کارشناسی کتبی خود را به دیوان داور تقدیم خواهد کرد.

گزارش کارشناسی حاوی مطالب آتی خواهد بود:

(الف) نام کامل و آدرس کارشناس منتخب دیوان، شرحی در خصوص پیشینه، توانائی ها، آموزش و تجارب کاری وی؛

(ب) بازگو کردن وقایعی که وی نظریه کارشناسی و نتیجه گیری های خود را بر آن بنا نهاده است؛

(پ) نظریه کارشناسی و نتیجه گیری های وی، از جمله شرح روش ها، دلایل و اطلاعاتی که جهت رسیدن به نتایج بکار بسته است. اسنادی که کارشناس منتخب دیوان به آنها استناد می کند و قبلاً به ثبت نرسیده ارائه خواهد شد؛

(ت) در صورتی که گزارش کارشناسی ترجمه شده باشد، اظهاریه ای در خصوص زبان اصلی گزارش و تعیین اینکه کارشناس منتخب دیوان در نظر دارد در جلسه استماع ادله به چه زبانی شهادت دهد؛

- (ث) تاکید بر باور واقعی خود وی به نظرات ابراز شده در گزارش کارشناسی؛
- (ج) امضای کارشناس منتخب دیوان، تاریخ و محل تهیه آن؛
و
- (چ) چنانچه گزارش کارشناسی را بیش از یک نفر امضاء کرده باشد، مشخص کردن انتساب همه گزارش یا بخش‌های خاص آن به هر یک از تهیه کنندگان.
- 5- دیوان داوری تصویری از گزارش کارشناسی را برای طرفین ارسال خواهد کرد. اصحاب دعوا می‌توانند هر گونه داده، اسناد، کالا، نمونه‌ها، اموال، ماشین آلات، سامانه، فرآیند، یا محوطه که کارشناس منتخب دیوان معاینه کرده و نیز مکاتبات بین دیوان داوری و کارشناس منتخب دیوان را واریسی کنند. در موعد تعیین شده توسط دیوان داوری، هر یک از اصحاب دعوا فرصت ارائه پاسخ به گزارش کارشناسی را طی لایحه، شهادتنامه یا با تقدیم گزارش کارشناس منتخب طرف دعوا خواهد داشت. دیوان داوری لایحه، شهادتنامه یا گزارش کارشناسی را برای کارشناس منتخب دیوان و طرف مقابل ارسال خواهد کرد.
- 6- به تقاضای هر یک از اصحاب دعوا یا دیوان داوری، کارشناس منتخب دیوان در جلسه استماع ادله حضور خواهد یافت. دیوان داوری می‌تواند از کارشناس منتخب دیوان سؤال کند، و اصحاب دعوا یا هر یک از کارشناسان منتخب طرف دعوا می‌توانند در خصوص موضوعات طرح شده در گزارش کارشناسی وی، لوائح طرفین، شهادتنامه یا گزارش کارشناسان منتخب طرف دعوا وفق ماده 5-6، از او سؤال کنند.
- 7- دیوان داوری گزارش تهیه شده توسط کارشناس منتخب دیوان و نتایج آن را با امعان نظر به کلیه اوضاع و احوال حاکم بر پرونده ارزیابی خواهد کرد.
- 8- حق الزحمه و مخارج کارشناس منتخب دیوان، به طریقی که دیوان داوری تعیین می‌کند تأمین خواهد شد، و بخشی از هزینه‌های داوری به حساب خواهد آمد.

ماده 7- بازرسی

با رعایت مفاد ماده 2-9، دیوان داوری می‌تواند، به درخواست یکی از طرفین یا به ابتکار خود، هر محوطه، ملک، ماشین‌آلات یا هر گونه کالای دیگر، نمونه‌ها، سامانه، فرآیند یا اسناد را، به نحوی که مناسب بداند، بازرسی کند و یا بازرسان منتخب

دیوان یا بازرس منتخب طرف دعوا را موظف به بازرسی کند. دیوان داوری با مشورت اصحاب دعوا، زمان و ترتیبات بازرسی را تعیین خواهد کرد. اصحاب دعوا و نمایندگان آنها حق حضور در چنین بازرسی‌هایی را خواهند داشت.

ماده 8- جلسه استماع ادله

- 1- در محدوده زمانی تعیین شده توسط دیوان داوری، هر یک از طرفین، دیوان داوری و طرف مقابل را از (نام) شهودی که تمایل دارد در جلسه حضور یابند، مطلع خواهد کرد. هریک از شهود (این کلمه در محدوده این ماده، شامل شهود وقایع و کارشناس می شود) با رعایت ماده 2-8 مشروط به درخواست طرف دعوا یا دیوان داوری در جلسه استماع ادله برای شهادت حضور خواهد یافت. هریک از شهود شخصاً در جلسه حضور خواهد یافت مگر اینکه دیوان داوری در خصوص شاهد خاصی کاربرد ویدیو کنفرانس یا فن آوری مشابه را تجویز کرده باشد.
- 2- دیوان داوری در کلیه مراحل بر جلسه استماع ادله کنترل کامل خواهد داشت. دیوان داوری در صورتی که تشخیص دهد سؤال از شاهد، پاسخ یا حضور وی، بی‌ربط، کم اهمیت، تحمیل ناروا یا تکراری است و یا در محدوده دلایلی که در ماده 2-9 مقرر شده می‌گنجد، می تواند سؤال، پاسخ یا حضور شاهد را محدود کند یا کنار بگذارد. سؤالات از شاهد در طول شهادت اصلی یا تکمیلی نباید متضمن راهنمایی شاهد به نتیجه دلخواه باشد.
- 3- درخصوص شهادت شفاهی در جلسه استماع ادله:
  - (الف) بطور معمول نخست خواهان شهادت شهود خود را ارائه خواهد کرد، در پی آن خوانده شهادت شهود خود را ارائه می کند.
  - (ب) به دنبال ارائه شهادت مستقیم، مطابق ترتیبی که دیوان داوری تعیین می‌کند، هر طرف می تواند از شهود طرف مقابل سؤال کند. طرفی که ابتدا از شاهد سوال کرده متعاقباً فرصت طرح سؤالات تکمیلی در موضوعاتی که طرف مقابل در سؤالاتش طرح کرده را خواهد داشت.
  - (پ) سپس، به طور معمول خواهان گواهی کارشناسان منتخب طرف خود را ارائه خواهد کرد و در پی آن خوانده گواهی کارشناسان منتخب طرف خود را ارائه می کند. طرفی که ابتدا کارشناس منتخب طرف را ارائه کرده،

متعاقب آن فرصت می یابد تا سوالات تکمیلی خود را در موضوعات عنوان شده توسط طرف مقابل مطرح کند.

(ت) دیوان داوری می تواند از کارشناس منتخب دیوان سوال کند، و اصحاب دعوا یا کارشناس منتخب طرف دعوا می توانند درخصوص موضوعات مطروح در گزارش کارشناس منتخب دیوان، لوایح طرفین یا گزارش کارشناسی کارشناسان منتخب طرف دعوا، از او سوال کنند.

(ث) چنانچه داوری بر اساس موضوعات یا مراحل مختلف (همانند صلاحیت، تصمیمات مقدماتی، مسئولیت و خسارات) سامان داده شده باشد طرفین می توانند توافق کنند یا دیوان داوری می تواند مقرر کند که ارائه شهادت جداگانه براساس مراحل یا موضوعات برنامه ریزی شود.

(ج) دیوان داوری راساً یا به درخواست یکی از طرفین، می تواند جریان رسیدگی فوق را دگرگون کند، از جمله ترتیب ارائه شهادت دربرخی موضوعات یا شیوه ای اتخاذ کند که از شهود، همزمان و درحضور یکدیگر سوال شود (تبادل آراء شهود).

(چ) دیوان داوری می تواند در هر زمان از شهود سوال کند.

-4 به شیوه ای که دیوان داوری آن را مناسب تشخیص دهد، هر یک از شهود وقایع که شهادت می دهد ابتدا تأکید خواهد کرد که حقیقت را می گوید، و شاهد کارشناس نیز باید اعتقاد واقعی خود را درخصوص نظراتی که در جلسه استماع ادله ابراز خواهد کرد، بیان دارد. چنانچه شاهد شهادتنامه یا گزارش کارشناسی ارائه کرده باشد، آن را [شفاهاً] تأیید خواهد کرد. اصحاب دعوا می توانند توافق کنند یا دیوان داوری می تواند مقرر دارد که شهادتنامه یا گزارش کارشناسی شهادت مستقیم شاهد تلقی شود.

-5 با رعایت مفاد ماده 2-9، دیوان داوری می تواند از هر شخصی بخواهد تا در موضوعی که دیوان داوری آن را ذیربط و با اهمیت تلقی می کند شهادت شفاهی یا شهادتنامه بدهد. اصحاب دعوا نیز می توانند سوالات خود را از هر شاهی که دیوان داوری فرا بخواند و از او سؤال بپرسد، مطرح کنند.

ماده 9- پذیرش و ارزیابی ادله

- 1- دیوان داوری قابلیت قبول، ذیربط بودن، اهمیت و ارزش ادله را تعیین خواهد کرد.
- 2- دیوان داوری، به درخواست یکی از اصحاب دعوا یا رأساً، می‌تواند به دلایل زیر هر گونه سند، اظهاریه، شهادت شفاهی یا بازرسی را از عداد ادله یا ابراز سند مستثناء کند:
  - (الف) فقدان ارتباط کافی با، یا اهمیت برای نتیجه پرونده؛
  - (ب) استثناء یا مانع قانونی که مطابق مقررات قانونی یا موازین اخلاقی که دیوان داوری آن را قابل اعمال تعیین کرده باشد؛
  - (پ) ابراز ادله درخواست شده متضمن تحمیل نامعقول باشد؛
  - (ت) فقد یا امحاء سند که وقوع آن با احتمال عقلایی اثبات شده باشد؛
  - (ث) علل رازداری تجاری یا فئتی چنانچه دیوان داوری آن را قانع کننده بیابد؛
  - (ج) زمینه های حساسیت ویژه سیاسی یا سازمانی (از جمله اسنادی که دولت یا یک نهاد عمومی بین‌المللی آن را محرمانه طبقه‌بندی کرده‌اند) که دیوان داوری آن را قانع‌کننده تشخیص داده باشد.
  - (چ) ملاحظات مربوط به صرفه‌جوئی در دادرسی، رعایت تناسب، انصاف یا تساوی بین اصحاب دعوا که دیوان داوری آن را متقاعدکننده یافته باشد.
- 3 - دیوان داوری در رسیدگی به موضوعات مربوط به موانع یا استثنائات قانونی وفق ماده 2-9 (ب) و تا حد تجویز قواعد حقوقی یا موازین اخلاقی که آن را قابل اعمال شناخته است، می‌تواند موارد آتی را مدنظر قرار دهد:
  - (الف) نیاز رعایت محرمانه بودن اسناد تهیه شده یا اظهاریه یا مکالمات متبادله در ارتباط و به منظور ارائه یا گرفتن مشورت حقوقی؛
  - (ب) نیاز رعایت محرمانه بودن اسناد تهیه شده یا اظهارات یا مکالمات متبادله در ارتباط و به منظور مذاکرات اصلاحی؛
  - (پ) توقعات اصحاب دعوا و مشاوران آنها در زمانی که ادعا می‌شود مانع یا استثناء قانونی حادث شده؛

(ت) هر گونه اعراض احتمالی از مانع یا استثناء قانونی با توافق طرفین، ابراز پیش از مؤعد سند، استفاده توأم با تصدیق از سند، اظهاریه، مکالمات متبادله یا نظر مشورتی ملحوظ در آن یا به انحائ دیگر؛ و

(ث) نیاز رعایت انصاف و تساوی بین اصحاب دعوا، به ویژه اگر آنها تابع قواعد حقوقی و اخلاقی متفاوت باشند.

-4 دیوان داوری می‌تواند، در مواقعی که مناسب تشخیص دهد، موکول به رعایت متناسب رازداری، ترتیبات لازم برای تجویز ارائه یا بررسی ادله را بدهد.

-5 چنانچه احد از طرفین بدون توضیح قانع‌کننده سند درخواستی در درخواست ابراز سند را که به موقع مورد اعتراض وی قرار نگرفته، ابراز نکند، یا از ابراز هر گونه سندی که دیوان داوری دستور ابراز آن را داده خودداری کند، دیوان داوری می‌تواند استنباط کند که چنین سندی تأثیر منفی بر منافع آن طرف دارد.

-6 چنانچه احد از طرفین بدون توضیح قانع‌کننده، نتواند هر گونه ادله ذیربط دیگری را، از جمله شهادتنامه، که یک طرف درخواست کرده بدون تقدیم اعتراض به درخواست در مهلت مقرر، ارائه کند، یا نتواند هرگونه ادله از جمله شهادتنامه که دیوان داوری دستور ابراز آن را داده ارائه کند، دیوان داوری می‌تواند استنباط کند که چنین ادله ای تأثیر منفی بر منافع آن طرف دارد.

-7 چنانچه دیوان داوری مقرر دارد که احد از اصحاب دعوا در مرحله تحصیل ادله با حسن نیت عمل نکرده است، دیوان داوری می‌تواند، اضافه بر اقداماتی که وفق قواعد حاضر مقدور است، چنین قصوری را در تسهیم هزینه داوری لحاظ کند، از جمله هزینه ناشی از و یا مرتبط با تحصیل سند.